

कुर्यादित्युपक्रमे “देवताभ्यर्चनञ्चैव” मनुः । भावे अ ।
अभ्यर्चाप्यत्र स्त्री ।

अभ्यर्च्य ति० अभि+अर्च-कर्मणि ख्यत् । १ अभितः पूज-
नीये “देवाग्नयः सदाभ्यर्च्याग्दहस्थैस्तु विशेषतः” पु० ।
ल्यप् । २ आभिसुख्येन पूजयित्वेत्यर्थे अव्य० “देवान्
पितॄन् समभ्यर्च्य खादन् मांसं न दोषभाक्” मनुः ।
अभ्यर्ण ति० अभि+अर्ह-कर्मणि क्त आविदूये इडभावे नि०
नत्वम् । समीपे । “कालोऽभ्यर्स्जलागमः कुशलिनो-
वत्सस्य वार्त्तापि न” सा० द० । “अभ्यर्स्मागस्कृतमसृ-
शङ्घिः” रघुः । “कृष्णास्वाभ्यर्स्चरैकहंसः” प्रतप्तमभ्यर्स्-
तया विवस्वता” इति च माघः ।

अभ्यर्थना स्त्री अ+अर्थ-भावे युच् । आभिसुख्येन प्रार्थने
“अभ्यर्थनामङ्गभयेन साधुर्माध्यस्थामिष्टेऽप्यवलकृतेऽर्थे”
कुमा० । भावे ल्युट् । तत्त्वे न० । [अभिसुखं याचनीये ।
अभ्यर्थनीय ति० अभि+अर्थ-गौणे कर्मणि अनियर् ।
अभ्यर्थित ति० अभि+अर्थ-गौणे कर्मणि क्त । १ प्रार्थिते
“अवकाशं किलोद्वान् रामायाभ्यर्थितो ददौ” रघुः ।
गौणकर्मणा विवक्षायां सुख्ये क्त । २ प्रार्थनाकर्मणि ।

अभ्यर्थ्य ति० अभि+अर्थ-ख्यत् । प्रार्थनीये । “कार्येषु
चैककार्यत्वादभ्यर्थ्योऽस्मि न वज्जिष्णा” रघुः । ल्यप् ।
अभिसुखं याचयित्वेत्यर्थे अव्य० ।

अभ्यर्हित ति० अभि+अर्ह-क्त । ष्टशपीडिते ।
अभ्यर्हणा स्त्री अभि+अर्ह-भावे युच् । १ पूजायाम् २ अभि-
सुखमर्चायाञ्च । भावे ल्युट् । तत्त्वे न० ।

अभ्यर्हणीय ति० अभि+अर्ह-अनियर् । पूजनीये । “श-
रङ्गो मन्दपात्रेण जगामाभ्यर्हणीयताम्” मनुः ।

अभ्यर्हित ति० अभि+अर्ह-कर्मणि क्त । १ पूज्ये २ उचिते च ।

अभ्यवकर्षण न० अभि+अव+कर्ष-भावे ल्युट् । शल्याद्युद्धारे ।

अभ्यवस्कन्द पु० अभि+अव+स्कन्द-घञ् । १ शत्रोराक्रमे,
२ निर्बलीकरणाय शत्रुभिः क्रियमाणे प्रहारे ३ अभ्य-
वसादने ४ प्रहारमात्रे, ५ आसादने, ६ प्रपाते च ।
ल्युटि अभ्यवस्कन्दनमथ्यत्वार्थे न० ।

अभ्यवहरण न० अभि+अव+ह-ल्युट् । भोजने ।

अभ्यवहार पु० अभि+अव+ह-घञ् । भोजने । “अत्याजा-
भ्यवहारेण” मनुः ।

अभ्यवहार्य ति० अभि+अव+ह-ल्युट् । भोक्तृयोग्ये । “सर्व-
लोदरिकस्याभ्यवहार्यमेव” विक्र० । “खरं विशदभ्यवहार्यम्” पा० भ०
अभ्यवहृत ति० अभि+अव+ह-क्त । भक्षिते ।

अभ्यवायन न० अभि+अव+इण-ल्युट् । आभिसुख्येनापयाने
“यत्र शुष्कस्य चार्द्रस्य च सन्धिः स्यात्तदुपगूहेत यद्यु
अभ्यवायनाय” शत० ब्रा० ।

अभ्यसन न० अभि+अस-ल्युट् । १ अभ्यासे २ पौनःपुन्ये नैक-
क्रियाकरणे ३ पुनःपुनरावर्त्तने “विद्यामभ्यसनेनेव प्रसा-
दयितुमर्हसि” रघुः । “स्वाध्यायाभ्यसनं चैव वाङ्मयं तप
उच्यते” गीता “अनभ्यसनशीलस्य विद्येव तनुतां गता” रामा०
“वेदस्वीकरणं पूर्वं विचारोऽभ्यसनं जपः” दक्षः ।

अभ्यसनीय ति० अभि+अस-आवश्यकार्थे अनियर् । अव-
श्याभ्यासयोग्ये वेदादौ ।

अभ्यसूयक ति० अभि+असू-उपतापे कण्ड्वा० यक् ख्वल् ।
अत्यन्तासूयाकर्त्तरि सन्नार्गवर्त्तनानां गुणेषु दोषारोपके ।
“मामात्मपरदेहेषु प्रद्विषन्तोऽभ्यसूयकाः” गीता ।

अभ्यसूया स्त्री अभि+असू-उपतापे कण्ड्वादि० यक् प्रत्य-
यान्तत्वात् अ, स्त्रीत्वात् टाप् । गुणेषु दोषारोपणे ।
“केनाभ्यसूया पदकाङ्क्षणा ते” कुमा० “रूपेषु वेषेषु
च साभ्यसूयाः” “शक्राभ्यसूया विनिष्टत्तये यः” “नूनं तेषा-
मभ्यसूयापरोऽभूत्” इति च रघुः ।

अभ्यस्त ति० अभि+अस-क्त । पौनःपुन्ये नैकजातीयाक्रिया
कर्मणि पुनःपुनरावर्त्तिते । “शशवेऽभ्यस्तविद्यानां यौवने
विषयैषिणाभिति” रघुः । २ “उभे अभ्यस्तम्” पा०
उक्तयोः कतद्वित्त्वयोरुभयोः धातुभागयोः । “नाभ्य-
स्ताच्छतः” “अभ्यस्तस्य च” पा० ।

अभ्यस्य अव्य० अभि+अस-ल्यप् । पुनःपुनरावर्त्त्येत्यर्थे ।

अभ्याकाङ्क्षित न० अभि+आ+काङ्क्ष-भावे क्त । १ मिथ्या-
भियोगे । (मिथ्यानालिश) कर्मणि क्त । २ ईप्सिते ति० ।

अभ्याख्यान न० अभि+आ+ख्या-ल्युट् । १ मिथ्याभियोगे,
“शतं मे धारयसीत्यादि” मिथ्याभियोगे २ मिथ्योद्धाने च ।

अभ्यागत पु० अभि+आ+गम+क्त । भिन्नप्राप्तौ गते-
ऽतियौ “सर्व्वत्वाभ्यागतो गुरुः” पुरा० । २ सम्मुखगत-
मात्रे ति० । “अभ्यजातोऽभ्यागतत्त्वर्यतर्थाकान्” माघः ।

अभ्यागम आभिसुख्येनागम्यतेऽत आभि+आ+गम-अप् ।
१ युद्धे । कर्मणि अप् । २ अन्तिके । करणे अप् ।

३ विरोधे । भावे अप् । ४ अभ्युत्थाने ५ अभिघाते
६ अभिसुखगमने “किं वा मदभ्यागमकारणं ते” रघुः ।

अभ्यागमन न० अभि+आ+गम-ल्युट् । १ आभिसुख्ये
नोद्गमने २ अभ्युत्थाने च ।

अभ्यागारिक पु० अभ्यगारे तद्गतकर्मणि व्याघृतः उन् ।